

Обществени нагласи към НПО през 2018 г.

Резултати от национално представително изследване на общественото мнение

Драгомира Белчева - Петрова
Петя Брайнова
Ралица Димитрова
Институт Отворено общество - София

Настоящата статия разглежда доверието към неправителствените организации в България на базата на данни от национално представително изследване на общественото мнение, проведено сред населението на възраст над 18 г. през април 2018 г. по метода на интервю лице в лице по стандартизирана анкетна карта. Респондентите са подбрани чрез вероятностна двустепенна гнездова извадка. При планирани 1200 интервюта са осъществени 1179. Максималната стохастична грешка е $\pm 2,8\%$. Изследването е осъществено и финансирано от Институт Отворено общество – София.

Основни резултати:

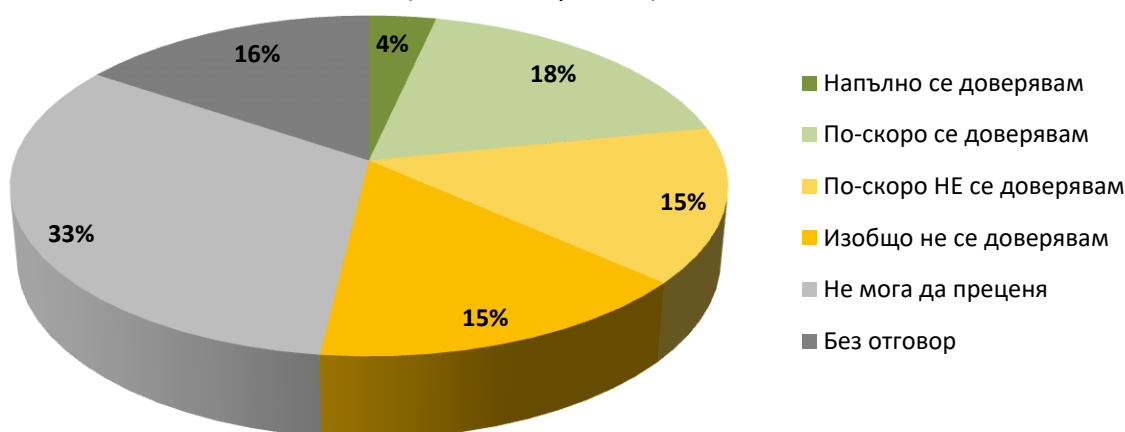
- Един от всеки пет пълнолетни граждани в България (22%) заявява, че има доверие в неправителствените организации (НПО).
- Една трета от анкетиранияте изразяват недоверие към НПО, а друга една трета не могат да преценят дали имат или нямат доверие в тях.
- Основните причини анкетиранияте да имат доверие в неправителствените организации са срещането на положителна информация за тях в медиите и наличието на преки положителни впечатления от дейността им.
- Основната причина, която анкетиранияте изтъкват за недоверието си в неправителствените организации или за неизразяването на мнение по въпроса е липсата на информация за тях.
- Най-голямо доверие в неправителствените организации имат младите хора на възраст между 18 и 29 години и тези завършили висше образование. Най-малко доверие в НПО изразяват анкетиранияте на възраст над 60 години и тези, които имат основно или по-ниско образование.

- Анкетиранияте, които имат доверие в НПО, по-често от средното за страната изразяват съгласие с твърдението, че демокрацията е най-добрата форма за управление на България.

1. Доверие към неправителствените организации, разгледано в контекста на доверието към други организации и институции

Един от всеки пет пълнолетни граждани в България (22%) заявява, че има доверие в неправителствените организации (НПО). Почти една трета от българите (30%) нямат доверие в тях и приблизително толкова (33%) не могат да преценят. Хората, които не са дали отговор на този въпрос, са 16%.

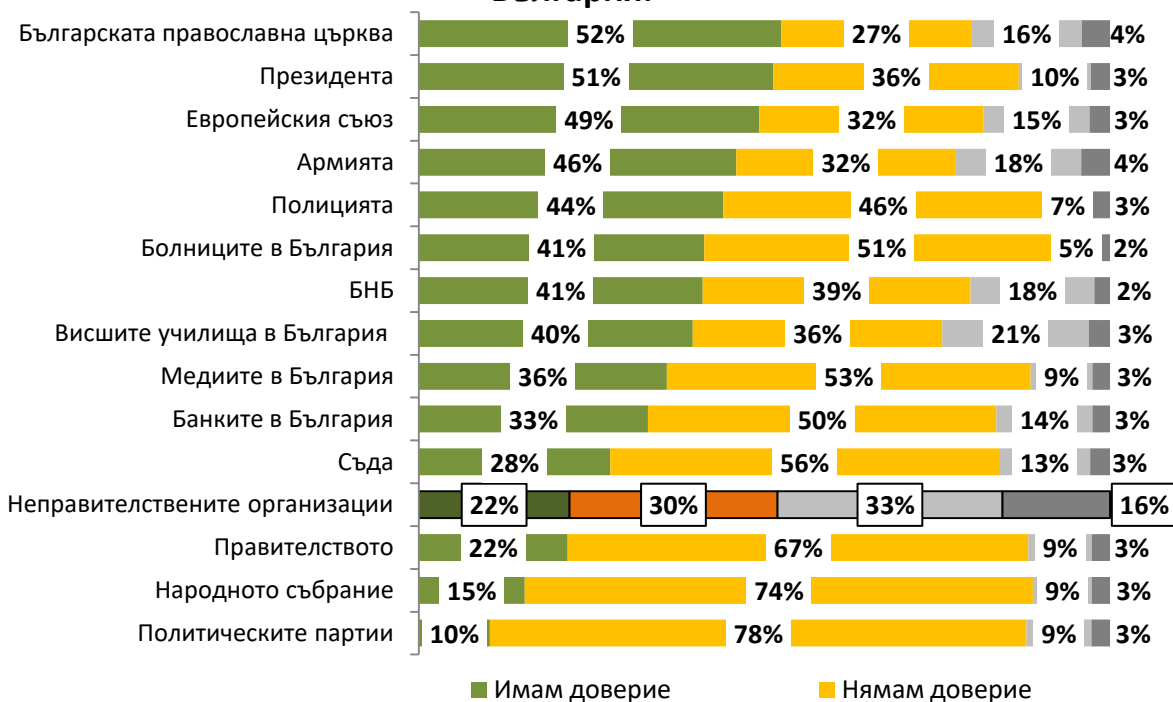
В каква степен имате доверие на неправителствените организации в България? (общо за страната)

Доверието в НПО (22%) е сравнително ниско и е сравнимо с това в правителството (22%), с няколко пункта е по-голямо от доверието в народното събрание (15%) и е два пъти по-голямо от доверието в политическите партии (10%). В същото време делът на хората, изразяващи доверие към НПО е близо два пъти по-нисък от този на анкетиранияте, изразяващи доверие в полицията (44%) или Българската православна църква (52%). От друга страна, заявеното недоверие към неправителствените организации (30%) също е сравнително ниско и е съизмеримо с недоверието в Българската православна църква

(27%), армията (32%) и Европейския съюз (32%) и е над два пъти по-ниско от недоверието към политическите партии (78%), народното събрание (74%) и правителството (67%).

Имате ли доверие на следните организации/институции в България:

Разгледано в сравнителен план с останалите организации и институции в страната, по отношение на НПО се наблюдава най-високата степен на колебание, т.е. най-много анкетираните (33%) не знаят дали да се доверят или не на неправителствените организации. За сравнение, само около една десета са тези, които не знаят дали да се доверят или не на политическите партии и държавните институции в страната – президент, правителство, народно събрание, съд.

Имате ли доверие на следните организации или институции в България:

(% отговорили "Не мога да преценя")

2. Основни причини за доверие в неправителствените организации в България

Основните причини гражданите да имат доверие в неправителствените организации са срещането на положителна информация за тях в медиите (43% от изразилите доверие в НПО), наличието на преки положителни впечатления от дейността им (42%), както и тяхната независимост от държавните институции (37%).¹ Около 19% от хората заявяват, че се доверяват на експертите, работещи в неправителствените организации, докато 9% от хората се доверяват на НПО, защото смятат, че се финансират от чужбина.

¹ На този въпрос е позволено да се даде повече от един отговор, затова сумата от процентите надвишава 100. Дяловете са от тези, които са посочили, че имат доверие, а не от всички анкетирани.

Ако имате доверие в неправителствените организации в България, защо?

(дял от посочилите, че имат доверие)

3. Основни причини за недоверие в неправителствените организации в България

Основната причина, която гражданите изтъкват за недоверието си в неправителствените организации е липсата на информация за дейността им (47% от изразилите недоверие в НПО)². Следващите причини за недоверие, споделяни от двойно и тройно по-малък брой анкетиранни, са схващането, че НПО в България се финансират от чужбина (22% от изразилите недоверие), срещането на негативна информация за неправителствените организации в медиите (16%), както и преките отрицателни впечатления от дейността им (15%). Около 13% от хората нямат доверие на неправителствените организации, защото считат че те зависят от държавните институции, а 11% заявяват, че нямат доверие на експертите, които работят в тях.

² На този въпрос е позволено да се даде повече от един отговор, затова сумата от процентите надвишава 100. Дяловете са от тези, които са посочили, че нямат доверие, а не от всички анкетиранни.

Ако нямате доверие в НПО в България, защо?

(дял от посочилите, че нямат доверие)

4. Основни причини за липса на мнение за работата на неправителствените организации в България

Основните причина за това гражданите да не могат да преценят дали имат доверие на неправителствените организации са липсата на информация за дейността им (53% от посочилите, че не могат да преценят)³, липсата на интерес към дейността им (34%), както и липсата на преки впечатления от дейността им (20%). С други думи, хората не знаят дали да се доверят на неправителствените организации, защото нямат достатъчно информация за тяхната дейност. В допълнение, всеки десети от анкетираните изтъква като причина за колебанието си това, че не знае от кого се финансират организациите и от кого са зависими те. Само 6% заявяват, че причината за невъзможността да изразят мнение по въпроса се дължи на това, че срещат противоречива информация за НПО в медиите.

³ На този въпрос е позволено да се даде повече от един отговор, затова сумата от процентите надвишава 100. Дяловете са от тези, които са посочили, че не могат да преценят, а не от всички анкетиранни.

Ако не можете да прецените дали имате доверие в НПО в България, защо?

(дял от посочилите, че не могат да преценят)

Може да се обобщи, че неправителствените организации остават сравнително непознати за големи групи от обществото, което е източник на недоверие към дейността им и/или за липса на мнение по въпроса.

5. Демография на наличието и липсата на доверие към неправителствените организации

• Разлики в доверието в неправителствените организации по възрастови групи

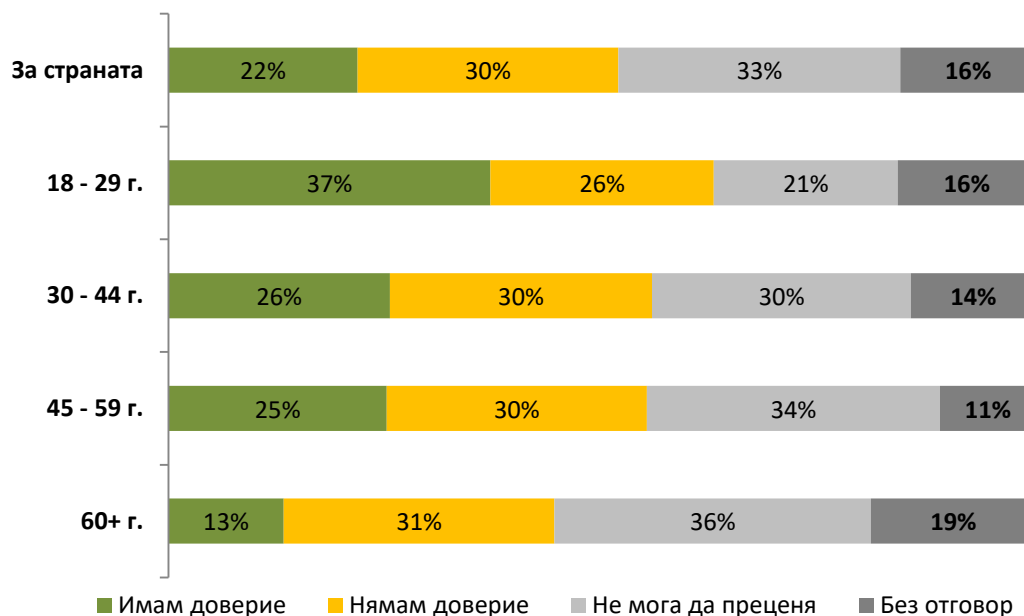
Най-голямо доверие в неправителствените организации имат младите хора на възраст между 18 и 29 години. Цели 37% от тях се доверяват на неправителствените организации, което е приблизително 15% повече от средното равнище за страната (22%). Това е и възрастовата група, в която доверието към НПО надхвърля недоверието. Най-скептични към НПО са хората на възраст над 60 години, от които само 13% се доверяват на неправителствените организации.

Всеки трети от хората над 60 годишна възраст (36%), споделя, че не може да прецени дали има доверие на неправителствените организации в България. Най-малък е делът на колебаещите се сред най-младите - едва всеки пети от тях (21%) няма конкретно мнение по този въпрос. Няма съществени разлики в процентите на доверие и недоверие към неправителствените организации при хората на възраст между 30 и 59 години спрямо

средните стойности за страната. Може да се обобщи, че от хората на средна възраст, между 30 и 59 години, на НПО се доверяват около 25%, не се доверяват около 30%, а всеки трети споделя, че не може да прецени.

Имате ли доверие на неправителствените организации в България?

(дял от хората в съответната група според възрастовата група)

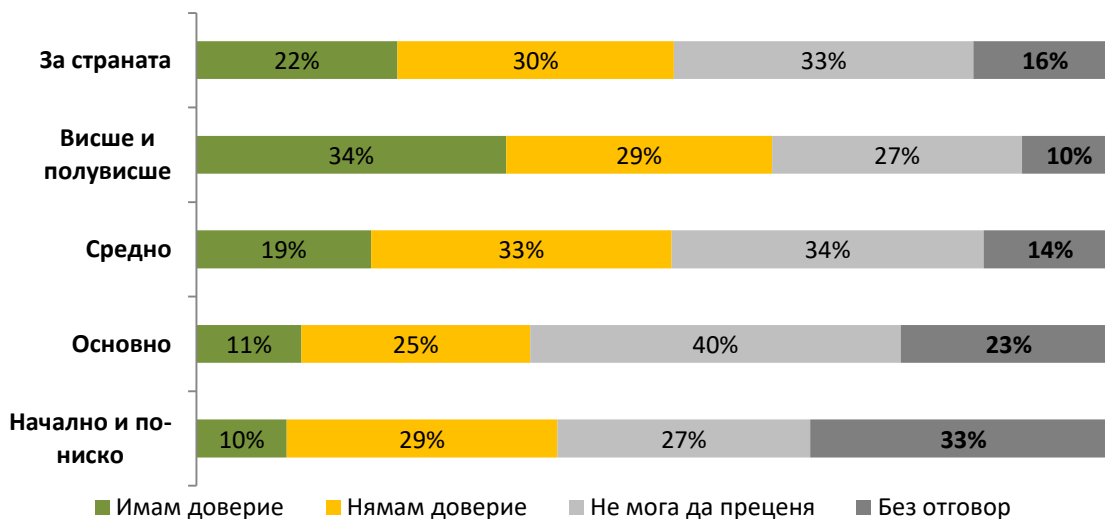

- Разлики в доверието към неправителствените организации по образование**

Най-голямо доверие в неправителствените организации имат хората завършили висше образование, като разликите в тяхната степен на доверие се отличава значително, както от тази, при групите с по-ниско образование, така и от средната стойност за страната. По-точно, при доверие за страната от около 22%, доверяващите се на НПО сред хората, завършили висше образование, са около 34%.

Имате ли доверие на неправителствените организации в България?

(дял от хората в съответната група според степента на образование)

С най-малко доверие неправителствените организации се ползват сред хората, завършили основно и начално образование – сред тях едва всеки десети заявява, че има доверие в НПО, което е 2 пъти по-малко от този дял общо за страната. При хората с най-ниско образование, дялът на онези, които не могат да преценят или не дават отговор на въпроса, достига около 60%. Сред хората, завършили средно образование, които са и мнозинство от пълнолетното население на страната (53%), около една пета (19%) споделят, че имат доверие, една трета (33%) – че нямат и също една трета (34%), че не могат да преценят, което до голяма степен съвпада със средните стойности за страната.

- **Разлики в доверието към неправителствените организации по социален статус**

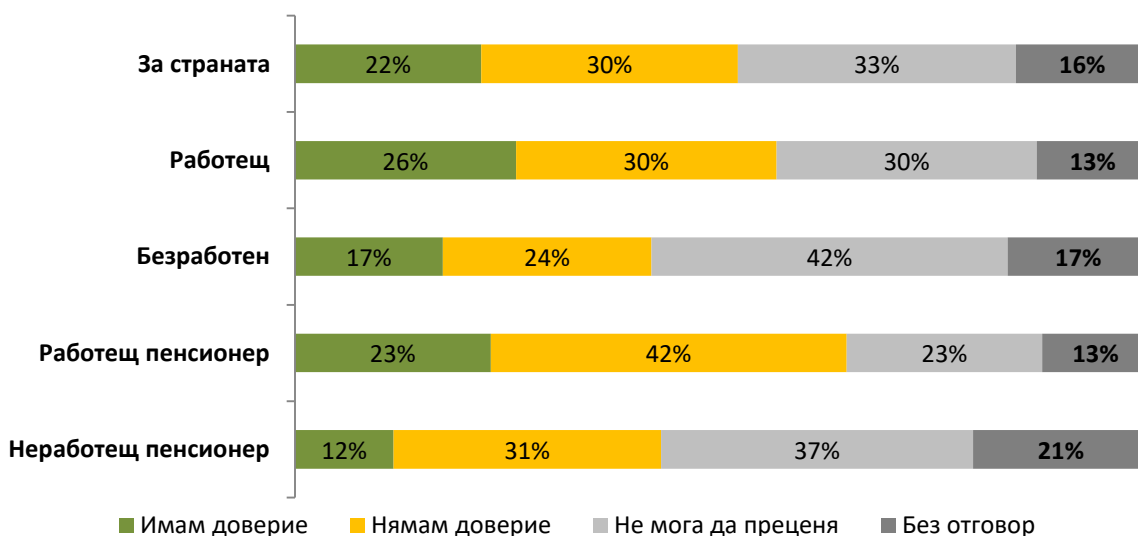
Най-голямо доверие в неправителствените организации имат работещите хора – от тези, които работят активно 26% заявяват, че имат доверие на НПО, следвани от работещите пенсионери, от които около 23% се доверяват в неправителствените организации. Основната разлика в мнението на тези две групи работещи по отношение на доверието им в НПО е, че при работещите пенсионери е най-голям дялът и на тези, които нямат доверие (42%), докато при работещите в трудоспособна възраст, съответният дял е 30%, колкото е дялът на хората, изразили недоверие към НПО средно за страната (30%).

Неправителствените организации се ползват с най-малко доверие сред безработните и неработещите пенсионери. Едва около 17% от безработните имат доверие на НПО, докато при неработещите пенсионери доверието спада до 12%. Безработните имат най-малко доверие, но изразяват и най-малко недоверие в неправителствените организации (24%),

като мнозинството от тях (почти 60%) не изказват конкретно мнение по темата - 42% споделят, че не могат да преценят, а 17% не дават отговор на въпроса. Другата група, сред която нямащите конкретно мнение за НПО са мнозинство, е групата на неработещите пенсионери – 37% от тях изказват колебание, а цели 21% не дават никакъв отговор на въпроса за доверието.

Имате ли доверие неправителствените организации в България?

(дял от хората в съответната група според социалния статус)

- **Разлики в доверието неправителствените организации по местоживееене**

Най-много доверие в неправителствените организации имат хората, живеещи в областните градове (27% от жителите на областни градове посочват, че имат доверие в НПО)⁴, жителите на София се доближават до средните стойности за страната. В областните градове доверието е с 5% повече от средното за страната (22%), докато само 15% от хората, живеещи в селата заявяват, че имат доверие на НПО.

⁴ Посочените дялове са от хората в съответната група, например жителите на София, на областен град, на друг град и на село.

Имате ли доверие на неправителствените организации в България?

(дял от хората в съответната група според местоживеенето)

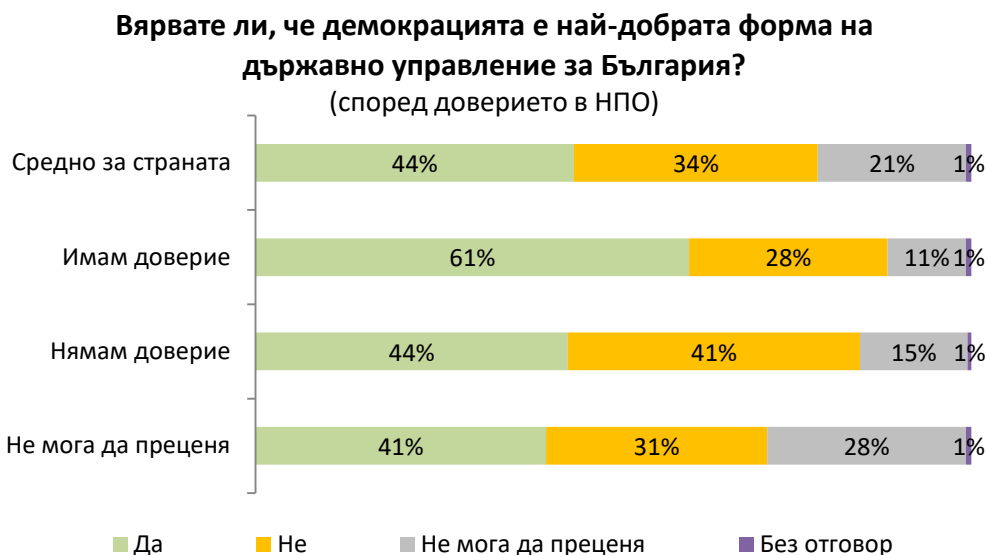
В столицата и в по-малките градове, дялът на заявिलите недоверие в НПО е малко по-висок от средното за страната (30%), съответно 35% нямащи доверие към НПО в София и 36% - от живеещите в необластни градове. В областните градове и в селата недоверието е малко под средното за страната, съответно 25% и 28%, като се наблюдава съществена разлика от 10% в степента на недоверие между жителите на столицата и другите областни центрове.

Селата са и населените места с най-голям дял на хората, които заявяват, че не могат да преценят дали имат доверие на НПО. Средно в страната, около 33% от хората не могат да преценят дали неправителствените организации заслужават доверието им, докато в селата, този процент нараства до 43%.

6. Връзка между доверието в неправителствените организации и отношението към демокрацията

Над 60% от хората, които имат доверие в неправителствените организации в България, са съгласни с твърдението, че демокрацията е най-добрата форма за управление на страната, което е със 17% повече от дела на хората, които споделят същото мнение средно за страната (44%). Сред доверяващите се на НПО, 28% мислят, че демокрацията не е най-

добрата форма на управление за страната. Този процент е с 6 пункта по-малък от недоверието в демокрацията като най-добрата форма на управление общо за страната (34%). Около 11% от хората, които се доверяват на НПО, не могат да преценят дали демокрацията е най-добрата форма на управление за България, което е 2 пъти по-малко от средните стойности по този показател за страната (21%). С други думи, хората, които имат по-голямо доверие в НПО, по-често от останалите изразяват и съгласие с твърдението, че демокрацията е най-добрата форма за управление на страната.

При хората, които нямат доверие в неправителствените организации у нас, доверието към демокрацията се различава от това при онези, които имат доверие в НПО, но от друга страна, се доближава до стойностите общо за страната. А именно, 44% от хората, които заявяват, че не се доверяват на НПО в България, смятат, че демокрацията е най-добрата форма на управление на страната, което съвпада със средното за страната. Почти същият дял от недоверчивите към НПО (41%) са на противоположното мнение по отношение на демокрацията, което е със 7 процентни пункта повече от същия дял общо за страната (34%). От скептичните към неправителствените организации, 15% не могат да преценят дали демокрацията е най-добрата форма на управление.

От хората, които не могат да преценят дали НПО заслужават доверие, около 41% вярват, че демокрацията е най-добрата форма на управление за България, и с 10% по-малко подкрепят противоположното мнение (31%). Тези дялове са доста близки до съответните стойности общо за страната, а именно 44% и 34%. Сред групата на нямащите категорично мнение по въпроса дали имат доверие към неправителствените организации, има 28%, които не могат да преценят и дали демокрацията е най-добрата форма на управление на държавата, което е със 7 процентни пункта повече от средния дял на отговорилите „Не мога да преценя“ за страната.

